

Практичне завдання на володіння професійними практичними вміннями та навичками

м. Київ

16.04.2025р.

ПІП: Маштабей Сергій Валентинович

ЗАВДАННЯ № 3

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 1

Так.

Відповідно до пункту 5 частини 2 статті 35¹ Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» (далі – Закон) підрозділи внутрішнього контролю мають обов'язки щодо проведення службового розслідування стосовно працівників Бюро економічної безпеки України. Директор БЕБ згідно з пунктом п'ятим частини 1 статті 17 Закону здійснює повноваження керівника державної служби в Бюро економічної безпеки України, а відповідно до пункту двадцятого частини 1 статті 17 Закону видає у межах повноважень накази і розпорядження, надає доручення, що є обов'язковими для виконання працівниками Бюро економічної безпеки України. З урахуванням наведеного Директор БЕБ має повноваження видавати наказ про проведення підрозділом внутрішнього контролю службового розслідування.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 2

Так

Службові матеріали, які готуються аналітиком БЕБ не підлягають розголосу стороннім особам, у т.ч. і представникам компанії «Н». Розголошуючи службову інформацію, яка стала відома аналітику у зв'язку з виконання ним своїх посадових обов'язків призвело до порушення ним частини 2 статті 19 Конституції України; також порушив пункт 4 розділу II

Маштабей Сергій Валентинович

Підпис

Практичне завдання (професійні вміння та навички). 16.04.2025 / Сторінка 1 з 8

Правил професійної етики працівників Бюро економічної безпеки України затверджених Наказ Бюро економічної безпеки України 30 червня 2022 року № 129
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2022 р. за № 943/38279

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 3

Так
Обґрунтування у відповідях на питання 1 та 2

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 4

Ні

З умови задачі не слідує, що експертний висновок підготовлений директором компанії «Н», та що ця компанія є сертифікованим приватним експертом. Суб'єктом складу злочину передбаченого частиною 1 статті 366 КК України є службова особа яка складає, видає завідомо неправдиві офіційні документи, внесе до офіційних документів завідомо неправдиві відомості, здійснює інше підроблення офіційних документів. Зважаючи на викладене Директором компанії «Н» не складався експертний висновок, а лише використовувався. Тому в діях директора компанії «Н» немає складу злочину передбаченого частиною 1 статті 366 КК України.

Разом з тим використання підробленого документа з метою переміщення через митний кордон України предметів контрабанди з приховуванням від митного контролю (переміщення предметів з поданням до митного органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять завідомо неправдиві відомості) можуть утворювати склад злочину передбачених у статтях 201, 201¹, 201³, 201⁴, 305 КК України

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 5

Ні

Відповідно до пункту 1 частини третьої статті 216 КПК України до підслідності детективів БЕБ не віднесено здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень передбачених статтею 366 КК України

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 6

Ризики економічно безпеки включають зокрема:

- Ухилення від сплати податків в розмірах, що загрожують економічній безпеці держави (10% товаропотоку з орієнтовної величини еквівалентної в 55 млрд. доларів США щодо експортних операцій та біля 60 млрд. доларів США щодо імпортних операцій здійснюється за підробними документами із заниженням цінових параметрів для створення умов щодо уникнення від сплати податків) з метою ухилення від сплати ввізного мита, ПДВ та інших обов'язкових платежів;
- Критично швидко організовано системну корупційну схему, яка лише за один місяць часу охопила 10% товаропотоку (імпорт + експорт) біля 115 млрд. доларів США в рік – лише офіційні показники митних органів України. Разом з тим в 2019 році лише в торговельних відносинах України з Китайською народною Республікою (питома вага торгівлі з Китаєм складає біля 11,5% від всієї суми зовнішньоекономічних торговельних відносин України) розбіжність офіційної статистики складала 2,7 млрд. доларів США. Аналіз даних дозволяє зробити розрахункову величину корупції на митниці України в розмірі біля 23,5 млрд. доларів США на рік (без врахування схем з перерваним імпортом). Навіть припускаючи частку цієї корупції в органах інших країн з врахуванням рівня корупції в різних країнах а долю України припадає щонайменше 2/3 контрабанди з 23,5 млрд доларів США на рік;
- Занижена величина (сума, розмір) імпортних операцій дозволяє учасникам сірих схем демпінгувати на ринку товарів та таким придушувати чесний бізнес змушуючи його зменшувати долю на ринку чи взагалі йти з нього;
- Занижена величина (сума, розмір) експортних операцій може призвести до антидемпінгових розслідувань щодо українських товарів в інших країнах з наступними наслідками

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 7

Аналіз з давньогрецької - пізнання безкінечно великого шляхом аналізу безкінечно малого. Для здійснення будь-якого аналізу насамперед необхідні масиви інформації з якої за розробленими (виконавцем, іншими особами) чи існуючими

(алгоритмами) здійснюється аналіз потоків даних, результатом якого можна вважати висновок аналітика. Чим більший масив вхідних даних, який аналізується, тим точніша модель буде побудована аналітиком.

Іншим аспектом аналізу є способи (технології) за допомогою яких здійснюється аналіз. Можна аналізувати паперові джерела (документи) за допомогою їх перегляду, вивчення людиною чи кількома особами, але тут існують фізичні обмеження пам'яті, працездатності людини, швидкості перегляду, випадки, коли дані, що дозволяють зробити висновок розійдуться нарізно між 2 чи більше особами, які здійснюють аналіз.

На противагу людині, аналіз можна здійснювати шляхом автоматизованої обробки масиву даних за допомогою комп'ютера. СУБД – системи управління базами даних дозволяють збирати, накопичувати, обробляти та аналізувати різноманітні, навіть різнонаправлені дані швидко, надійно та якісно. Для прикладу побутовий комп'ютер дозволяє знайти в двох масивах наприклад у 20 тисяч записів та 50 тисяч записів необхідні дані, які задовольняють нашим критеріям приблизно за 0,1 секунди, у той час як людина може витратити на це тижні часу.

Для здійснення якісного аналізу аналітик має опрацювати електронні реєстри державних установ. Реєстр Реєстрів – реєстр, що містить у собі інформацію про усі існуючі електронні реєстри, що знаходяться у володінні державних органів.

Також великі масиви даних знаходяться в наборі статистичних даних Держстату України.

Крім того слід звернути увагу, що для нашого випадку, для якісного аналізу необхідні дані від митниць, управлінь статистики, міністерств економіки, тощо інших держав, з якими України здійснює зовнішньоекономічні операції. Це дозволить виявити розбіжності в статистичних показниках митниці України та інших держав щодо обсягів експортно-імпортних операцій (дане питання перегукується з описаним мною у відповіді на питання б).

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 8

І Для попереднього аналізу необхідно вибрати ті зовнішньоекономічні контракти, які містять висновок експертизи та за їх масивом порівняти статистичні показники торгівлі з України кожною країною окремо. Такими чином ми отримаємо картину, з якої будемо розуміти чи підроблені документи використовувалися на митниці України з метою заниження вартості операцій чи вони не вплавили на розмір торгівлі з іншими країнами.

Порівняння статистики вартості таких контрактів зі статистикою суми всіх зовнішньоекономічних контрактів надасть нам питому вагу зовнішньоекономічної торгівлі з експертними висновками.

Окремо слід провести вибірку (за допомогою комп'ютера та СУБД це робиться досить швидко) щодо контрактів у яких використані саме подробні експертні висновки. Значна частина подробних висновків виявляється шляхом порівняння реєстру сертифікованих експертів, які отримали сертифікацію державної установи «А» з реєстром, в якому серед даних зовнішньоекономічного контракту міститься поле «організація, що видала експертний висновок». Аналогічно до попереднього кроку, зробивши вибірку зовнішньоекономічних контрактів які використали подробні експертні висновки ми отримаємо питому вагу контрактів з подробними висновками як у загальній величині зовнішньоекономічної торгівлі так і у величині зовнішньоекономічно торгівлі з експертними висновками.

II Інформативним має бути аналіз порівнянь обсягів зовнішньоекономічної торгівлі (групи усі, з експертними висновками, з подробними експертними висновками) та динаміку змін (зростання, спадання) у сплаті податків та зборів як за останній місяць так і в порівнянні до графіків минулого року в цілому та аналогічного місяця минулих років (5-10). Ці показники дадуть нам уяву про вплив подробних висновків на величини торгівлі, розміри сплачених податків та зборів.

III Питання розширення корупційних схем (за рахунок залучення до них нових суб'єктів господарювання чи зростання обсягів товарообігу вже задіяних у схемах суб'єктів господарювання) буде зрозумілим після порівняльного аналізу переліку суб'єктів господарювання у різні часові проміжки (напр. 1-й день, 10-й та 30 дні і далі на поточний момент вибираючи необхідні часові інтервали, адже ситуація буде тривати більше 1 місяця часу). Це дозволить зрозуміти об'єми охоплення цією схемою (з використання подробного експертного висновку) існуючого ринку. Умовна локалізована закрита група суб'єктів господарювання, яка приймає участь у схемах потребує іншого способу вирішення проблеми ніж широка група суб'єктів господарювання, яка постійно лавиноподібно збільшується.

Тут показниками будуть кількість суб'єктів господарювання задіяних у схемі, їх питома вага як у загальній кількості суб'єктів господарювання, так і в групі суб'єктів господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічну торговельну діяльність. Крім того показником буде динаміка зростання кількості суб'єктів господарювання, що приймають участь у схемі з використанням подробних експертних висновків та динаміка зростання обсягів торгівлі з використанням подробних експертних висновків.

Також показниками будуть коефіцієнти що характеризуватимуть відношення збільшення/зменшення обсягів торгівлі (за різні періоди) до величини сплачених по-

датків, зборів (за кожною з груп окремо) за аналогічні періоди. Ці дані демонструватимуть процеси збільшення/зменшення розміру податків, мита, обов'язкових платежів, які виникли у зв'язку з використанням підробних експертних висновків та будуть характеризувати динаміку цього процесу.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 9

Шкала від 1 до 5, де 1 – мінімальний ризик, 5 – максимальний.

Занижена величина (сума, розмір) імпорتنих, експортних операцій – «2».

Економічний ризик несе загрозу в майбутньому, неочевидно чи такий ризик може стосуватися усієї групи однорідних товарів (наприклад зернові) чи конкретного зовнішньоекономічного контракту.

Ухилення від сплати податків в розмірах, що загрожують економічній безпеці держави – «4». Несприятливі наслідки для економіки настають негайно. Наприклад зменшуються бюджетні надходження від сплати податків, мита. Характер швидкого охоплення значної долі ринку (за 1 місяць 10%) явно вказує на небезпечну тенденцію катастрофічного збільшення цієї загрози. Очікуються суттєвий вплив на зменшення податкових надходжень.

Організована корупційна схема з використанням підробних експертних висновків – «5».

Людство винайшло колесо, що на початку його використання служило для спрощення перевезення вантажів. У подальшому використання колеса у різних сферах все ширше входило в людське життя. Безліч механізмів використовують сьогодні колесо чи похідні від нього пристрої.

Так несплата податків, яка настає миттєво зі задіянням корупційної схеми несе велику загрозу економіці, але ще більшою загрозою є стійка корупційна схема, яка паразитує в економіці занадто швидко. Схеми не використовуються лише один раз під конкретну операцію. Схеми залишаються стійкими і мають небезпечну властивість змінювати предмети, з якими вона оперує та перекидатися на все нові сфери економіки. Небезпека такої схеми полягає у тому, що набравши економічну міць (частина тіньових доходів від схем ідуть на розвиток як групи осіб, що приймали участь у її створенні та застосуванні, так і на їх технологічне оснащення, можливість втягування у схеми (їх розробку, модифікацію) нових учасників) схема, довівши свою ефективність починає розширюватися на суміжні сфери, області. За аналогією з інфекцією, що потрапила на частину тіла людини: за певний час інфекція, якщо імунітет людини її не подолає, починає розмножуватися та прагне поширити свою пагубну дію на інші частини тіла людини.

Тому стійка високоефективна корупційна схема має найвище загрозу для економіки держави.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 10

Корупція на митниці України, яка має реальне статистичне обрахункове вираження у розмірі 23,5 млрд. доларів США на рік (без врахування схем розірваним (перерваним) імпортом) та ухилення від сплати податків може бути досить легко (технологічно, але не політично) подолано шляхом впровадження запропонованого мною ще 2021 року на цьому ж конкурсі, цифрового інструменту – електронною товарно-транспортною накладною (для внутрішніх вантажних перевезень) з її інструментом для зовнішньоекономічної торгівлі – електронної CMR.

Усі нинішні схеми ґрунтуються на паперових документах, які існують в обмеженій кількості, недоступні для опрацювання (аналізу) в автоматизованому (цифровому) вигляді даних, що містяться в паперових документах. Такі паперові документи мають стійку тенденцію пропадати, бути погризеними мишами (зіпсований документ не може бути використаний для проведення експертизи) і т.д. В ручному режимі є фізично неможливим здійснення аналізу сотень тисяч та мільйонів різних паперових документів з великою кількістю різноманітних даних, які в них містяться.

Натомість електронна-ТТН надає змогу вести електронний реєстр (базу даних) усіх даних, що в ній містяться стосовно усіх 100% внутрішніх вантажних перевезень, що супроводжують переміщення товарів як в середині одного підприємства так і між різними підприємствами.

Неможливо продати 500 тон товару, якщо підприємство легально придбало лише 100 тон такої продукції.

Аналогічно обмін електронними CMR надасть змогу отримувати істинні ціни зовнішньоекономічних контрактів, уникаючи ситуації, за якої на митниці країни «Х» імпортер подає декларації з вартістю «100», а в Україні вартість зменшується до «20» чи взагалі транспорт перетинає митницю України «порожнім» за документами, проте забитий товарами з вартістю «100».

Проте слід застерегти, що існуючі вимоги до е-ТТН не здатні виконати описані мною функції на 100%, адже система е-ТТН має створюватися до Укртрансбезпеки з метою контролю та перевірки за безпекою переміщення товарів. Для виконання аналітичної функції в інтересах БЕБ така система має бути дещо доопрацьована (створена з додатковими полями обліку інформаційних даних), та забезпечити повну інтеграцію (взаємодію) з інформаційно-аналітичною системою БЕБ (ІАС БЕБ), як

судячи зі звітів Мінцифри щодо виконання національної програми інформатизації ще не створена та не закладені підвалини для її створенні і функціонування.

Історія реалізації мною подібних цифрових рішень у різних галузях чітко демонструє надзвичайну потужність та ефективність цифрових інструментів в протидії подібного роду загрозам.

Однак це не чарівна паличка і для запровадження е-ТТН та е-CMR необхідно здійснити як організаційні заходи на стороні БЕБ, так і на стороні інших органів, установ. Необхідно побудувати ІАС БЕБ, інтегрувати її з багатьма електронними реєстрами, побудувати КСЗІ (комплексну систему захисту інформації для неї). Паралельно необхідно всередині України створити реєстр ТТН, запустити його в промислову експлуатацію, паралельно з нашим торгівельними партнерами реалізувати е-CMR (для прикладу в країнах ЄС це активно опрацьовується), а з тим країнами в яких на даний час неможливо запровадити е-CMR продумати механізми взаємного обміну інформацією.

Проте за 1,5-2 роки при реалізації описаного мною механізму вже можна буде відчувати суттєві якісні зміни.

Взагалі слід додати, що будь-яка система складається з 3 частин – суб'єктів системи, взаємовідносин між суб'єктами системи. Та функцій, які виконує система. Впливаючи на ці 3 складові ми впливаємо на зміну системи. Проте вплив на суб'єктів системи дозволяє змінювати систему лише на 1%, влав на взаємозв'язки суб'єктів системи – змінює систему на 9%, а найбільший вплив на системи ми досягаємо змінюючи її функції. Функції системи – це правила, які закріплені в нормативно-правових актах. Тому задіюючи невелику частину наших ресурсів, але які направляємо на аналіз та зміну правил (функцій) системи ми досягаємо найбільших змін. Запровадження е-ТТТ та е-CMR – це саме і є зміна правил, що закріплені в НПА і вони набагато ефективніше змінюються систему в порівнянні з роботою репресивно-карального апарату (детектив, прокурор, суд) які при злагодженій та якісній роботі здатні здійснювати вплив на зміну системи максимуму до 5%.

Робота репресивно-карального апарату також дуже важлива, але вона якісно значно поступається аналітичній роботі по виявленню причин, за яких існують правопорушення, корупція, та виробленню управлінського рішення, що призводить до унеможливлення існування цих негативних явищ (злочини, корупція).